

POSTANOWIENIE

Dnia 19 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Misztal-Konecka (przewodniczący)

SSN Beata Janiszewska

SSN Kamil Zaradkiewicz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Województwa (...)

przeciwko "J." Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 19 lipca 2019 r.,

skargi kasacyjnej pozwanej

od postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 3 października 2017 r., sygn. akt I ACa (...),

uchyla zaskarżone postanowienie w całości i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

W niniejszej sprawie Sady meriti ustaliły, że w dniu 23 lutego 2005 r. Powód - Województwo (...) zawarło z Pozwaną „J.” Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w P. umowę o dofinansowanie projektu „Język (nie) obcy - kurs języka angielskiego i niemieckiego dla pracowników”. Na mocy umowy Województwo (...) przyznało Pozwanej dotację w wysokości 1.697.346,77 zł, która stanowiła tzw. całkowite „wydatki kwalifikowane”.

Zgodnie z § 7 ust. 1 umowy, jeżeli w ramach czynności kontrolnych zostanie ustalone, że Pozwana wykorzystuje całość lub część dofinansowania niezgodnie z przeznaczeniem, bez zachowania obowiązujących procedur a pobiera środki nienależne bądź w nadmiernej wysokości, musi ona zwrócić odpowiednią część lub całość dofinansowania wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych. Natomiast odsetki od nieprawidłowo wykorzystanego dofinansowania miały być rozliczane zgodnie z przepisami o finansach publicznych dotyczącymi zwrotu dotacji, zaś od dofinansowania wykorzystanego niezgodnie z odpowiednimi procedurami - począwszy od dnia stwierdzenia ich naruszenia.

W dniach 29-30 czerwca 2005 r. Powód przeprowadził u Pozwanej kontrolę mającą na celu weryfikację poprawności realizacji projektu. Skutkiem kontroli było zakwestionowanie m.in. całości wydatków na zakup materiałów dydaktycznych w 2005 r., na usługę wykonywania funkcji dyrektora projektu w trybie zamówienia z wolnej ręki, usługę sprzątnięcia pomieszczeń biurowych, a także na wynagrodzenie lektorów. W konsekwencji Powód wytoczył powództwo o zwrot równowartości powyższych wydatków.

W dniu 15 lipca 2013 r. Powód wniósł o zasądzenie od Pozwanej kwoty 112.195,24 zł wraz z ustawowymi odsetkami jak dla zobowiązań podatkowych począwszy od 6 maja 2005 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy wyrokiem z 3 września 2014 r. zasądził od Pozwanej na rzecz Powoda kwotę 112.195,24 zł z odsetkami jak dla zaległości podatkowych od dnia 6 sierpnia 2005 r., a w pozostałym zakresie oddalił powództwo.

Sąd Okręgowy uznał, że do terminu przedawnienia nie stosuje się art. 70 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2017 r., poz. 201 z późn. zm.), lecz rozporządzenie Rady (WE) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz. Urz. UE nr L z 23 grudnia 1995 r.). Ustalono, iż przedawnienie rozpoczęło się - co do usług sprzątnięcia pomieszczeń biurowych - 2 grudnia 2006 r., wynagrodzenia dyrektora projektu - 1 sierpnia 2006 r., zatrudnienia lektorów - 11 lipca 2008 r., zaś zakupu podręczników - 1 stycznia 2006 r. Jednakże czteroletni okres przedawnienia

upłynąłby 2 września 2013 r., tj. po wytoczeniu powództwa w niniejszej sprawie, bowiem doszło do przerwania biegu przedawnienia wskutek doręczenia Pozwanej 2 września 2009 r. informacji z kontroli przeprowadzonej 3-8 sierpnia 2009 r.

Od wyroku Sądu Okręgowego w P. Pozwana wniosła apelację zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie art. 471 k.c., art. 67 ust. 1 pkt 3 oraz art. 17 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1986 z późn. zm.) poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, a także zarzucając naruszenie art. 5 k.c. w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 65 § 1 i 2 k.c. w związku z przepisami ustawy o finansach publicznych poprzez ich niezastosowanie, domagając się zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia powództwa, a także zasądzenia zwrotu kosztów postępowania za obie instancje wg norm przepisanych. Powód wniósł o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego wg norm przepisanych.

Na skutek apelacji Pozwanej wyrokiem z 15 kwietnia 2015 r. Sąd Apelacyjny w (...) zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w pkt I i II w ten sposób, iż obniżył zasądzoną kwotę 112.195,24 zł do kwoty 106.251,02 zł oraz oddalił powództwo co do kwoty 5.944,22 zł z odsetkami, oddalił apelację w pozostałym zakresie oraz zasądził od Pozwanej na rzecz powoda kwotę 2.700 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego. Sąd Apelacyjny podzielając stanowisko Sądu Okręgowego co do zastosowania w sprawie art. 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich uznał, że na skutek doręczenia Pozwanej 2 września 2009 r. informacji z kontroli oraz wytoczenia powództwa poprzez złożenie pozwu 18 lipca 2013 r. nie doszło do przedawnienia roszczeń Powódki. Poza zarzutem naruszenia art. 67 ust. 1 pkt 1a ustawy - Prawo zamówień publicznych w przypadku usług sprzątania Sąd II instancji stwierdził, iż pozostałe nieprawidłowości zostały potwierdzone w zebranych materiale dowodowym. Uznał ponadto za bezzasadny zarzut naruszenia art. 5 k.c. Stwierdził, że Pozwana zawierając umowę znała jej warunki, zaś w szczególności zobowiązanie do stosowania ustawy - Prawo zamówień publicznych wraz z wynikającymi z niej rygorami i obowiązkami w zakresie udzielania zamówienia. Nie podzielił zarzutów braku precyzji postanowień umowy.

Od powyższego orzeczenia Sądu Apelacyjnego Pozwana wniosła skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, zarzucając naruszenie prawa materialnego, mianowicie art. 471 k.c., art. 67 ust. 1 ustawy - Prawo zamówień publicznych, art. 17 tejże ustawy, art. 5 k.c., art. 65 § 1 i 2 k.c., art. 5 k.c. w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 118 k.c. w związku z przepisami ustawy o finansach publicznych oraz niewłaściwego zastosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 2988/95, a także naruszenie przepisu postępowania, mianowicie art. 233 k.p.c.

Sąd Najwyższy na skutek rozpoznania skargi kasacyjnej wyrokiem z 27 kwietnia 2017 r., sygn. akt II CSK 398/16, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego. W uzasadnieniu wyroku Sąd Najwyższy stwierdził, iż zastosowanie art. 5 k.c. jest możliwe również w obrocie profesjonalnym, a także, że Pozwana zrealizowała w całości umowę o dofinansowanie projektu, zaś zarzucane jej uchybienia dotyczyły wyłącznie zagadnień o charakterze proceduralnym, w związku z czym żądanie zwrotu dofinansowania może być ocenione jako nadużycie prawa podmiotowego (art. 5 k.c.). Okoliczność ta powinna być wzięta pod uwagę przy ponownym rozpoznaniu apelacji Pozwanej.

W toku ponownego rozpoznania sprawy Powód cofnął pozew, wnosząc o umorzenie postępowania oraz o zasądzenie od Pozwanej na rzecz Powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie apelacyjne i kasacyjne według norm przepisanych. Zaznaczył, że przed doręczeniem mu skargi kasacyjnej strony zawarły umowę, skutkiem której była nowacja stosunku prawnego, a także, iż na skutek opóźnienia w zapłacie strony zawarły kolejną umowę, wskutek czego Pozwana spłaciła dobrowolnie całe zadłużenie zgodnie z ustaleniami zawartymi w ww. umowach. W konsekwencji, zdaniem Powoda roszczenie nie istnieje, a zatem uzasadnione było cofnięcie pozwu z uwagi na zbędność wydania wyroku. Z kolei Pozwana nie wyraziła zgody na cofnięcie pozwu wskazując, że spłata należności i zawarcie umów z Powodem nie stanowiły uznania żądania. Podtrzymała apelację, składając wniosek restytucyjny domagając się zasądzenia od Powoda na rzecz Pozwanej 245.633,02 zł tytułem zwrotu spełnionego świadczenia wraz z ustawowymi odsetkami za

opóźnienie poczynszy od 28 marca 2017 r. Powód wniósł o oddalenie wniosku restytucyjnego.

Postanowieniem z 3 października 2017 r. Sąd Apelacyjny w (...) uchylił zaskarżony wyrok i umorzył postępowanie, a także zasądził od Pozwanego na rzecz Powoda 6.300 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego i kasacyjnego, a ponadto oddalił wniosek Pozwanego o zwrot spełnionego świadczenia. Sąd uznał, iż doszło do skutecznego zawarcia umów nowacji w rozumieniu art. 506 § 1 k.c. Zawarcie umowy z 9 marca 2016 r. poprzedziła uchwała Zarządu Województwa (...) nr [...] /2016 z 18 lutego 2016 r. zezwalająca na zawarcie umowy z Pozwaną co do spłaty należności wynikających z wyroku Sądu Okręgowego w P. z 3 września 2014 r. i Sądu Apelacyjnego w (...) z 15 kwietnia 2015 r. w ratach w ramach pomocy publicznej *de minimis*. Drugą umowę z 2 lutego 2017 r. poprzedzała uchwała Zarządu Województwa (...) z 15 grudnia 2016 r., a w samej umowie strony odwołały się do pierwszej z 2016 r. z uwagi na nieuregulowanie przez Pozwaną wszystkich rat w terminach w niej uzgodnionych.

Wskutek zawartych umów Pozwana spłaciła całość zasądzonej kwoty w 2017 r. W ocenie Sądu Apelacyjnego spełnienie przez Pozwaną świadczenia wynikającego z zawartych umów spowodowało, że jej dotychczasowe zobowiązanie wygasło, a w konsekwencji wygasła wierzytelność Powoda objęta pozwem. W konsekwencji wydanie wyroku stało się zbędne, w związku z czym zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu, a postępowanie umorzeniu (art. 386 § 3 k.p.c. w związku z art. 355 § 1 k.p.c.). Tym niemniej Sąd uznał, iż Pozwana jest stroną przegrywającą postępowanie z uwagi na okoliczność, iż wytoczenie procesu było niezbędne do dochodzenia roszczenia, a w konsekwencji Pozwana została obciążona kosztami procesu na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c.

Od powyższego postanowienia Pozwana wniosła skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, zarzucając rażące naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 203 § 1 k.p.c. w związku z art. 355 § 1 k.p.c., oraz art. 203 § 4 k.p.c., a także naruszenie przepisu prawa materialnego poprzez jego błędne zastosowanie, tj. art. 506 § 1 k.c. Skarżąca zarzuciła ponadto naruszenie wskutek umorzenia postępowania art. 45 § 1 Konstytucji RP (prawo do

sądu). Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania, a także o zasądzenie od Powoda na rzecz Skarżącej kosztów postępowania w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych. W odpowiedzi Powód wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej oraz o zasądzenie od Skarżącej kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna zasługuje na uwzględnienie.

1. Zgodnie z art. 355 § 1 k.p.c., sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew lub jeżeli wydanie wyroku stało się z innych przyczyn zbędne lub niedopuszczalne. W niniejszej sprawie po uchyleniu wyroku Sądu Apelacyjnego przez Sąd Najwyższy Powód cofnął pozew, domagając się umorzenia postępowania wskutek wygaśnięcia dochodzonej wierzytelności, wskazując, że doszło do spełnienia przez Pozwaną świadczenia w ramach nowacji.

2. Z kolei zgodnie z art. 203 § 1 k.p.c., pozew może być cofnięty bez zezwolenia pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięciem połączone jest zrzeczenie się roszczenia - aż do wydania wyroku. Rozwiązanie to jest konsekwencją przyjęcia zasady dyspozycyjności. Co więcej, w świetle art. 332 § 2 k.p.c., cofnięcie pozwu jest dopuszczalne aż do momentu osiągnięcia celu postępowania, czyli – z zachowaniem przesłanek, o których mowa w art. 203 k.p.c. - do czasu uprawomocnienia się wyroku. Nie można przy tym tracić z pola widzenia faktu, że cofnięcie pozwu bez zrzeczenia się roszczenia oraz bez zgody pozwanego jest dopuszczalne do rozpoczęcia rozprawy rozumianej jako pierwsze posiedzenie przed sądem pierwszej instancji (zob. np. M. Manowska (w:) *Komentarz do art. 203 Kodeksu postępowania cywilnego*, Wolters Kluwer 2015, pkt 5). W konsekwencji należy uznać, że w niniejszej sprawie nie było podstaw do uznania możliwości zastosowania art. 203 § 1 *in princ.* k.p.c. Postępowanie toczyło się bowiem przed Sądem drugiej instancji wskutek uchylenia orzeczenia tego Sądu w postępowaniu kasacyjnym. Oznacza to, że Powód na tym etapie postępowania

mógłby cofnąć skutecznie pozew jedynie wraz ze zrzeczeniem się roszczenia albo za zezwoleniem pozwanego. W art. 355 § 1 k.p.c. ustawodawca odwołuje się *implicite* do przesłanek cofnięcia określonych w art. 203 k.p.c., skoro stanowi o cofnięciu pozwu „ze skutkiem prawnym”, a zatem jedynie w okolicznościach wymienionych w tym ostatnim przepisie. W konsekwencji art. 355 k.p.c. nie mógł stanowić podstawy umorzenia postępowania, bowiem zgromadzony materiał dowodowy nie daje podstaw dla uznania, iż Powód zrzekł się roszczenia ani że doszło do zezwolenia na cofnięcie ze strony Pozwanej.

3. Odnosząc się do zarzutów naruszenia prawa materialnego w niniejszej sprawie należało także ustalić, czy treść umów zawartych między stronami 9 marca 2016 r. nr (...) w sprawie zasad udzielenia ulgi w spłacie należności oraz z 2 stycznia 2017 r. nr (...) pozwalała na jednoznaczne rozstrzygnięcie, iż w celu umorzenia zobowiązania dłużnik (Pozwana) zobowiązał się spełnić inne świadczenie bądź to samo świadczenie z innej podstawy prawnej (art. 506 § 1 k.c.).

Jeżeli przedmiotem tych umów było ustalenie sposobu spełnienia świadczenia, w szczególności terminów spłaty zobowiązań zasądzonych na mocy prawomocnego wyroku sądu, to wówczas nie ma podstawy do stwierdzenia, iż sama ta okoliczność uzasadnia tezę, iż świadczenie zostaje spełnione z innej podstawy prawnej. Należy przypomnieć, że zmiana treści dotychczasowego zobowiązania w razie wątpliwości nie może być uznana za odnowienie (art. 506 § 2 k.c.). Wyklucza się domniemanie nowacji (*praesumpta novatio*, zob. też np. wyrok Sądu Najwyższego z 9 listopada 2006 r., sygn. akt IV CSK 191/06, niepublikowany), jakkolwiek nie można zakładać, iż w umowie wprost musi każdorazowo zostać wskazane, iż wskutek jej zawarcia dochodzi do wygaśnięcia dotychczas istniejącego zobowiązania.

4. Dla oceny charakteru wspomnianych umów konieczne jest przede wszystkim ustalenie istnienia w chwili ich zawarcia zgodnego zamiaru stron osiągnięcia celu, po pierwsze, spełnienia nowego świadczenia w miejsce dotychczas istniejącego, a nie jedynie zmiany tego ostatniego, w szczególności uzgodnienia sposobu jego spełnienia przez dłużnika, względnie, po drugie, ustalenie, iż zawarta umowa stanowi nową podstawę prawną świadczenia.

Modyfikacja treści stosunku obligacyjnego nie może jako taka uzasadniać wniosku o istnieniu zamiaru odnowienia (*animus novandi*). Celem nowacji jest bowiem rozwiązanie dotychczas istniejącego i łączącego strony stosunku prawnego dla ustanowienia nowego w jego miejsce. Jest to zatem instytucja polegająca na przekształceniu w inny powstałego wcześniej stosunku zobowiązaniowego. Nie jest to zatem „kontynuacja dawnego obligu przyobleczonego jedynie w nową szatę” (M. Chlamtacz, *Nowacja*, (w:) J. Wasilkowski, F. Zoll (red.), *Encyklopedia Podręczna Prawa Prywatnego. t. 2, z. XI*, Warszawa b.d.w., s. 1091). Dotychczasowe zobowiązanie nie mogłoby wygasnąć bez zamiaru dokonania takiego przekształcenia, lecz jedynie dla ustalenia sposobu wykonania tego zobowiązania.

Kodeks cywilny nie zawiera przepisu odpowiadającego treścią art. 264 § 2 Kodeksu zobowiązań, zgodnie z którym zmiany w zobowiązaniu dotyczące jedynie czasu, miejsca, lub sposobu spełnienia świadczenia oraz zmiany w zabezpieczeniu, oprocentowaniu lub innych dodatkowych świadczeniach, jak również wystawienie nowego dokumentu nie stanowią same przez się odnowienia. Nie oznacza to jednak, iż zmiany takie, jak wymienione w art. 264 § 2 k.z., świadczą o odnowieniu. Przeciwnie, przyjmuje się, iż zmiany podobne, jak wymienione w art. 264 § 2 k.z., nie mogą być uznane także na gruncie przepisów k.c. za odnowienie (zob. wyroki Sądu Najwyższego z: 3 lutego 1995 r., sygn. akt II CRN 160/94, Wokanda nr 5, poz. 8; 30 stycznia 2007 r., sygn. akt IV CSK 356/06 niepublikowany; 20 sierpnia 2009 r., sygn. akt II CSK 97/09, niepublikowany). W konsekwencji Sąd Najwyższy nie podziela stanowiska, jakoby ustalenie wysokości i terminów spłaty świadczenia w ratach, a także płatności odsetek od należności głównej, stanowiły okoliczności świadczące o zawarciu przez strony umowy nowacji.

5. Wyraźny i wprost wyrażony w treści czynności prawnej powinien być nie tylko zatem sam zamiar stron umorzenia dotychczasowego zobowiązania i związania się zamiast niego nowym stosunkiem obligacyjnym (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 20 sierpnia 2009 r., sygn. akt II CSK 97/09), ale także cel nowacji, tj. ustalenie przyczyny takiej zmiany. Sąd *meriti* powinien dokonać samodzielnie oceny w tym zakresie treści zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności także ustalić, czy możliwe jest zakwalifikowanie zawartych umów

jako odnowienia polegającego na spełnieniu innego świadczenia, czy też tego samego, lecz z innej podstawy prawnej, w tym czy za taką może być przede wszystkim uznana z uwagi na jej treść umowa z 9 marca 2016 r.

6. W przypadku spełnienia świadczenia w toku postępowania bądź zaspokojenia roszczenia powoda w inny sposób nie mogłoby dojść do umorzenia postępowania, lecz do powstania skutków materialnoprawnych, które wówczas powinny zostać wzięte pod uwagę przez sąd z uwagi na treść art. 316 § 1 k.p.c., zgodnie z którym sąd za podstawę wydania wyroku bierze stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. Wówczas w braku skutecznego cofnięcia pozwu sąd powinien oddalić powództwo z powodu jego bezzasadności (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z 26 lutego 2014 r., sygn. akt III CZP 119/13, OSNC 2015, nr 1, poz. 1; wyrok Sądu Najwyższego z 9 czerwca 1999 r., sygn. akt III CKN 936/98, niepublikowany; wyrok Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2019 r., sygn. akt I CSK 723/17, Biuletyn SN 2019, nr 5, poz. 17; postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2015 r., sygn. akt I CSK 789/14, niepublikowane). Odpada bowiem w tej sytuacji podstawa do uwzględnienia powództwa.

Powództwo także podlegałoby oddaleniu, gdyby zobowiązanie wygasło z powodu uznania skutecznie dokonanej nowacji (bowiem wygaśnięcie zobowiązania dotychczasowego następuje wraz z zawarciem umowy nowacji, a nie poprzez spełnienie świadczenia nowego bądź tego samego, lecz z innej podstawy prawnej).

7. W niniejszej sprawie należy uwzględnić zarówno okoliczność uchylenia wyroku Sądu Apelacyjnego z 15 kwietnia 2015 r. przez Sąd Najwyższy, jak i fakt, iż umowy z 9 marca 2016 r. oraz z 2 lutego 2017 r. regulowały sposób spłat należności, które były zasądzone na rzecz Powoda na mocy prawomocnego wówczas wyroku, który następnie został uchylony orzeczeniem Sądu Najwyższego. Istotne znaczenie ma w tym kontekście uzasadnienie tego orzeczenia, w którym Sąd Najwyższy zaznaczył, że Pozwana zrealizowała w całości umowę o dofinansowanie projektu, zaś zarzucane jej uchybienia dotyczyły wyłącznie zagadnień o charakterze proceduralnym, w związku z czym żądanie zwrotu dofinansowania może być ocenione jako nadużycie prawa podmiotowego

(art. 5 k.c.). Sąd Najwyższy wskazał w związku z tym, że okoliczność ta powinna być wzięta pod uwagę przy ponownym rozpoznaniu apelacji pozwanej. W tym kontekście niezależnie od powyższych wniosków nawet w razie uznania dopuszczalności cofnięcia pozwu ze skutkiem prawnym, ocena takiego cofnięcia powinna być również dokonana z uwzględnieniem zgodności tej czynności procesowej z zasadami współżycia społecznego (art. 203 § 4 k.p.c.). Sąd powinien uznać za niedopuszczalne cofnięcie pozwu w sytuacji, gdy okoliczności sprawy wskazują, że czynność ta jest niezgodna z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 czerwca 1981 r., sygn. akt I PR 94/80, OSNCP 1981, nr 12, poz. 247; postanowienie Sądu Najwyższego z 29 sierpnia 2001 r., sygn. akt IV CKN 1153/00, niepublikowane).

8. Skarżąca nie uzasadniła natomiast w sposób dostateczny zarzutu naruszenia art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Sąd Najwyższy samodzielnie zaś nie dokonuje konkretyzacji zarzutów kasacyjnych ani nie rozważa hipotetycznego, możliwego uzasadnienia wskazanych podstaw kasacyjnych, ponieważ to obciąża wyłącznie skarżącego.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji.